

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 146/2019-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. apríla 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Mojmíra Mamojku a zo sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného obchodnou spoločnosťou Pacalaj, Palla a partneri, s. r. o., Námestie SNP 3, Trnava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Ing. Peter Pacalaj, substitučne zastúpenou advokátom Mgr. Pavlom Gavorníkom, pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 11 S 27/2018 z 29. júna 2018 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 11 S 27/2018 z 29. júna 2018 porušené boli.

2. Uznesenie Krajského súdu v Nitre sp. zn. 11 S 27/2018 z 29. júna 2018 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Nitre na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Nitre je p o v i n n ý uhradiť [REDACTED] trovy právneho zastúpenia v sume 390,50 € (slovom tristodevät'desiat eur a päťdesiat centov) na účet jeho právneho zástupcu – obchodnej spoločnosti Pacalaj, Palla a partneri, s. r. o., Námestie SNP 3, Trnava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého uznesenia a s'ťažnosťná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 146/2019-16 zo 17. decembra 2019 prijal na ďalšie konanie ústavnú s'ťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „s'ťažovateľ“), podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 S 27/2018 z 29. júna 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej s'ťažnosti vyplýva, že meritórnym predmetom konania na krajskom súde je preskúmanie a zrušenie rozhodnutia Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky č. 100039938/2018 z 5. januára 2018, ako aj predošlého a nadväzného rozhodnutia o vyrubení dane Daňového úradu Nitra, pobočky Komárno č. 101964261/2017 zo 14. septembra 2017, ktorým správca dane určuje platiteľovi dane z pridanej hodnoty rozdiel v sume 43 498,93 € na dani z pridanej hodnoty za zdaňovacie obdobie február 2012, v ktorom Daňový úrad Nitra, pobočka Komárno, nepriznáva nadmerný odpočet v sume 9 124,39 € a vyrubuje vlastnú daňovú povinnosť v sume 34 374,54 €. Uvedené súdne konanie bolo uznesením krajského súdu sp. zn. 11 S 27/2018 z 2. mája 2018 zastavené pre nezaplatenie súdneho poplatku. Proti tomuto uzneseniu o zastavení konania podal

sťažovateľ sťažnosť. Krajský súd napadnutým uznesením sťažnosť sťažovateľa zamietol ako nedôvodnú.

3. Sťažovateľ je toho názoru, že krajský súd v napadnutom uznesení vychádzal z nesprávne zisteného skutkového stavu a nezohľadnil, že vyzval sťažovateľa ako žalobcu na úhradu súdneho poplatku vo výške odporujúcej zákonu Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) a tiež nesprávne právne posúdil vec. Súd výzvou z 3. apríla 2018 vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku vo výške 70 € vyrubeného podľa položky č. 10 písm. a) Sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý je prílohou zákona o súdnych poplatkoch. Krajský súd však podľa sťažovateľa opomenul zohľadniť, že sadzba súdneho poplatku má byť nižšia o 50 % s poukazom na ustanovenie § 6 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch, pretože sťažovateľ podal správnu žalobu elektronickými prostriedkami.

4. Na základe uvedených skutočností je sťažovateľ toho názoru, že vo veci boli splnené zákonné podmienky pre zrušenie uznesenia o zastavení konania s poukazom na § 10 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch. Keďže tak krajský súd neurobil a nepokračoval v konaní, ale naopak, vydal napadnuté uznesenie, „*konal v rozpore s § 10 ods. 3 Zákona o SP, čím súčasne porušil právo Sťažovateľa na spravodlivý súdny proces (konanie) a odňal právo Sťažovateľovi konať pred súdom*“.

5. Krajský súd k výške vyrubeného súdneho poplatku v napadnutom uznesení vo vzťahu k argumentácii sťažovateľa uviedol:

«*K výške súdneho poplatku (70,- eur) súd uvádza, že ustanovenie (§ 6 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch), na ktoré poukazuje žalobca vo svojej sťažnosti, nie je možné aplikovať na platenie súdneho poplatku za správnu žalobu. Citované ustanovenie vyslovene poukazuje na „úkony“ a „konania“, ktoré sa vykonávajú na základe podania podaného elektronickými prostriedkami alebo prostredníctvom jednotného kontaktného miesta alebo integrovaného obslužného miesta. Tunajší súd má za to, že správnu žalobu (podľa položky 10 Sadzobníka súdnych poplatkov) nie je možné subsumovať pod pojem „úkon“ alebo „konanie“ ...»*

6. Sťažovateľ nesúhlasí s uvedeným odôvodnením krajského súdu, ktoré považuje v kontexte zákona o súdnych poplatkoch za svojvoľné, arbitrárne a nepreskúmateľné. Sťažovateľovi nie je zrejmé, na základe čoho dospel krajský súd k záveru, že správnu žalobu nemožno považovať za „úkon“ ani „konanie“. Je toho názoru, že krajský súd v napadnutom uznesení dospel v rámci úvah k nesprávnym skutkovým zisteniam, resp. nesprávne právne posúdil vec, keď nesprávne interpretoval ustanovenie § 6 ods. 3, § 10 ods. 3 a § 10 ods. 2 písm. c) zákona o súdnych poplatkoch, čím odňal sťažovateľovi právo na prístup k súdu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

7. Sťažovateľ poukazuje tiež na to, že krajský súd sa v rámci vyrubenia súdneho poplatku (vo výške 70 € bez jeho zníženia o 50 % v zmysle § 6 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch) odchyľil od ustálenej praxe iných krajských súdov v obdobných veciach. Krajské súdy v rámci správneho súdnictva konajú v súlade s názorom sťažovateľa na predmetnú vec, keď, pokiaľ ide o predmet konania, v povahovo totožných konaniach vyzvali žalobcu na úhradu súdneho poplatku zníženého o 50 % v zmysle § 6 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch v spojení s položkou 10 písm. a) Sadzobníka súdnych poplatkov zákona o súdnych poplatkoch.

8. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti argumentoval aj tým, že súdny poplatok v plnej výške zaplatil súdu v čase pred vydaním uznesenia o zastavení konania, čím podľa neho došlo k naplneniu podmienok pre pokračovanie v súdnom konaní.

9. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 11S/27/2018 z 29.06.2018 porušené boli.

2. Uznesenie Krajského súdu v Nitre sp. zn. 11S/27/2018 z 29.06.2018 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Nitre na ďalšie konanie.

3. *Krajský súd v Nitre je povinný nahradiť pánovi [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 390,50 eur, a to do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti nálezu.*“

10. Vec napadla ústavnému súdu 18. októbra 2018 a bola pôvodne pridelená sudkyňi spravodajkyňi Ľudmile Gajdošíkovej, ktorej 16. februára 2019 uplynulo funkčné obdobie sudkyne ústavného súdu. V súlade s čl. X bodom 5 písm. b) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 schváleného 16. októbra 2019 bola táto vec prerozdelená náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov a pridelená sudcovi spravodajcovi Martinovi Vernarskému. V zmysle čl. II bodov 3 a 5 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 bola vec prerokovaná v treťom senáte ústavného súdu v zložení Mojmir Mamojka (predseda senátu) a sudcovia Peter Straka a Martin Vernarský.

II.

Vyjadrenie krajského súdu a ďalšie podania sťažovateľa

11. Na výzvu ústavného súdu sa podaním doručeným ústavnému súdu 17. februára 2020 vyjadril k ústavnej sťažnosti predseda krajského súdu, ktorý poukázal na viazanosť ústavného súdu petitom ústavnej sťažnosti a k namietanému porušeniu práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru uviedol:

„... napadnuté uznesenie bolo vydané v správnom súdnom konaní. Právo na prístup k súdu vo veci, o ktorej rozhodol orgán verejnej správy a právo na súdnu ochranu v oblasti správneho súdnictva je však predmetom základného práva podľa čl. 46 ods. 2 Ústavy a nie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy. Základné právo upravené v ústavnej norme obsiahnutej v čl. 46 ods. 2 Ústavy je špeciálnym ustanovením vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 Ústavy, a preto má aj v zmysle základných zásad interpretácie práva aplikačnú prednosť pred čl. 46 ods. 1 Ústavy a vylučuje jeho aplikáciu vo veciach patriacich do správneho súdnictva. Z týchto dôvodov krajský súd napadnutým uznesením nemohol porušiť právo sťažovateľa na prístup k súdu, resp. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy, keďže tento článok je v prejednávanej veci sťažovateľa neaplikovateľný...“

K sťažovateľom namietanému porušeniu čl. 6 ods. 1 Dohovoru krajský súd poukazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, a to najmä na rozsudok Veľkej komory vo veci Jussila proti Fínsku z 23. novembra 2006, bod 45., rozsudok Veľkej komory vo veci Ferrazzini proti Taliansku z 12. júla 2001, body 24 až 31 a uznesenia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 43/2019 z 24. januára 2019 a sp. zn. I. ÚS 233/2018 - 33 z 18. júla 2018, z ktorých záverov vyplýva, že ustanovenie čl. 6 ods. 1 Dohovoru, upravujúce právo na spravodlivé súdne konanie, nie je aplikovateľné na rozhodovanie vo veciach daňových, a to ani vtedy, keď je v nich vydané rozhodnutie preskúmané v správnom súdnom konaní, pretože tieto tvoria súčasť jadra výsad verejnej moci. Výnimku tvoria konania v takých daňových veciach, ktoré je možné považovať za trestné (ide o prípady, kde má uložená daňová povinnosť sankčný charakter - napr. vo forme sankčného navýšenia dane).

V prejednávanej veci správne orgány sťažovateľovi neuložili sankciu za porušenie právnej povinnosti, ale vyrubili jej rozdiel na dani z pridanej hodnoty, ktorú bol povinný platiť na základe platných právnych predpisov. Nedošlo teda k uloženiu sankcie preventívno-represívneho charakteru, v dôsledku čoho nie je naplnená požiadavka druhého z troch tzv. Engelovských kritérií, ktorých naplnenie umožňuje charakterizovať vnútroštátne konanie ako konanie trestného charakteru a konštatovať aplikáciu čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Z týchto dôvodov krajský súd napadnutým uznesením nemohol porušiť ani právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, pretože táto norma je neaplikovateľná v prejednávanej veci.“

12. Predseda krajského súdu vo svojom vyjadrení zároveň vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania v danej veci v zmysle § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

13. K vyjadreniu predsedu krajského súdu zaujal na základe výzvy ústavného súdu stanovisko aj právny zástupca sťažovateľa. Tento vo svojom podaní doručenom ústavnému súdu 4. marca 2020 uviedol, že správne označil porušenie svojich práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, teda krajský súd porušil jeho právo na prístup k súdu, resp. na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie, pretože, ako uviedol už v podanej ústavnej sťažnosti:

«... táto sťažnosť v uvedenej veci je prípustná, nakoľko Sťažovateľ vyčerpal všetky dostupné opravné a iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje, či už z pohľadu poplatkového konania v zmysle zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákon o SP“), alebo v zmysle správneho súdneho konania v zmysle 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“), alebo súdneho konania v zmysle zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), nakoľko proti Napádanému uzneseniu nie je prípustné odvolanie, resp. riadny opravný ani mimoriadny opravný prostriedok s výnimkou podania tejto ústavnej sťažnosti pretože:

a) V zmysle § 14 ods. 1 Zákona o SP, „Ak tento zákon neustanovuje inak, na konanie vo veciach poplatkov sa primerane použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku okrem § 357 písm. a).“;

b) v zmysle § 357 písm. a) CSP, „Odvolanie je prípustné proti uzneseniu súdu prvej inštancie o zastavení konania“, t.j. s poukazom na § 14 ods. 1 Zákona o SP, odvolanie proti uzneseniu súdu prvej inštancie o zastavení konania v poplatkových veciach (konaniach) možné nie je.“»

14. Sťažovateľ v uvedenom kontexte dáva do pozornosti, že k ním namietanému porušeniu práv došlo v poplatkovom konaní krajského súdu, ktoré sa riadi zákonom o súdnych poplatkoch, preto nebol žiadny dôvod označiť porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 2 ústavy. Tiež sa nestotožňuje s tým, že právo na súdnu ochranu v oblasti správneho súdnictva je predmetom základného práva výlučne podľa čl. 46 ods. 2 ústavy. Definičným znakom odlišnosti čl. 46 ods. 2 od čl. 46 ods. 1 ústavy je podľa sťažovateľa preskúmanie zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy súdom. Sťažovateľ však ústavnou sťažnosťou nenamieta ukrátenie svojich práv nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej správy, na základe ktorého by došlo k porušeniu ústavného práva sťažovateľa, ale ústavnou sťažnosťou namieta skutočnosť, že mu bolo odňaté všeobecné právo na prístup k súdu v rámci súdneho konania vedeného na krajskom súde, t. j. nezákonným postupom priamo zo strany krajského súdu. Skutočnosť, že k porušeniu práva došlo pri prebiehajúcom

správnom súdnom konaní, a teda má byť údajne vylúčená aplikácia čl. 46 ods. 1 ústavy, tak ako to uvádza krajský súd, je podľa sťažovateľa právne irelevantná k prejednávanej veci.

15. Sťažovateľ tiež uviedol, že z rovnakých dôvodov sa nemožno stotožniť s názorom krajského súdu, že čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je aplikovateľný.

16. Sťažovateľ zároveň vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania v konaní o prijatej ústavnej sťažnosti v zmysle § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

17. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

18. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

19. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

20. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

21. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

22. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

23. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

24. Podľa § 6 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch platného a účinného v rozhodnom čase ak sa úkony a konania vykonávajú na základe podania podaného elektronickými prostriedkami alebo prostredníctvom jednotného kontaktného miesta alebo integrovaného obslužného miesta a ak tento zákon pri jednotlivých položkách sadzobníka neustanovuje inak, sadzba poplatku vo veciach týkajúcich sa obchodného registra je 50 % z pevnej sumy ustanovenej v sadzobníku a sadzba poplatku v iných veciach je 50 % zo sadzby poplatku ustanovenej v sadzobníku, znížená najviac o 70 eur. Ak sú súčasťou podania prílohy, ktoré sa podľa osobitného predpisu prikladajú k návrhu, uplatní sa prvá veta len vtedy, ak sú tieto prílohy v elektronickej podobe; na zníženie sadzby poplatku nemá vplyv skutočnosť, že návrh na zápis nie je predložený spolu s prílohami, k vydaniu ktorých dôjde až po doručení podania jednotnému kontaktnému miestu alebo integrovanému obslužnému miestu.

25. Podľa § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch ak nebol zaplatený poplatok splatný podaním žaloby, návrhu na začatie konania, dovolania alebo kasačnej sťažnosti, súd podľa § 9 vyzve poplatníka, aby poplatok zaplatil v lehote, ktorú určí, spravidla v lehote desiatich dní od doručenia výzvy; ak aj napriek výzve poplatok nebol zaplatený v lehote, súd konanie zastaví. O následkoch nezaplatenia poplatku musí byť poplatník vo výzve poučený.

26. Podľa § 10 ods. 2 písm. c) zákona o súdnych poplatkoch pre nezaplatenie poplatku súd podľa § 9 konanie nezastaví, ak žiada zaplatenie poplatku vo výške odporujúcej úprave podľa tohto zákona.

27. Podľa § 10 ods. 3 prvej vety zákona o súdnych poplatkoch prvoinštančný súd zruší uznesenie o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, ak bol súdny poplatok zaplatený v lehote určenej súdom podľa odseku 1 alebo ak sú na to dôvody podľa odseku 2.

28. Podľa položky č. 10 písm. a) Sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý je prílohou zákona o súdnych poplatkoch, súdny poplatok zo správnej žaloby proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy je 70 €.

29. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia má podať jasne a zrozumiteľne odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (III. ÚS 78/07, IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných účastníkom konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05).

30. Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy) (napr. I. ÚS 13/00, I. ÚS 49/01).

31. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy

o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

32. Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, III. ÚS 151/05). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 13/01, I. ÚS 120/04).

33. Z postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

34. Arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislosti ich právnych argumentov a skutkových okolností prejednávanych prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (napr. IV. ÚS 115/03). Pritom uvedené nedostatky musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 ústavy. Okrem toho však arbitrárnosť rozhodnutia všeobecného súdu môže vyplývať aj z ústavne nekonformného výkladu ustanovení právnych predpisov aplikovaných na prerokúvaný skutkový prípad. Právomoc ústavného súdu konštatovať porušenie základného práva účastníka konania pred všeobecným súdom na súdnu ochranu je založená v prípade, ak dospeje k záveru, že napadnuté rozhodnutie všeobecného súdu je v rozpore s požiadavkou ústavne konformného výkladu právnych predpisov.

35. Do práva na spravodlivý proces však nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

36. Všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno toto ani iné základné práva obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu. Z tohto hľadiska musí všeobecný súd pri výklade a aplikácii príslušných právnych predpisov prihliadať na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania (obdobne napr. III. ÚS 271/05, III. ÚS 78/07). Princíp spravodlivosti a požiadavka

materiálnej ochrany práv sú totiž podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej) v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu.

IV.

Posúdenie vecí ústavným súdom

37. Sťažovateľ sa svojou ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a k namietanému porušeniu sťažovateľom označených práv malo dôjsť napadnutým uznesením krajského súdu.

38. Uvedené zásady týkajúce sa odôvodnenia súdneho rozhodnutia a vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodiť z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci. Preto z týchto hľadísk posudzoval ústavný súd aj sťažovateľom napadnuté uznesenie krajského súdu.

39. Úlohou ústavného súdu bolo preskúmať, či požadované limity spravodlivého súdneho konania boli v prípade sťažovateľa dodržané a či sa náležité posúdenie veci sťažovateľa odrazilo v jasnom a zrozumiteľnom zodpovedaní všetkých právnych a skutkovo relevantných otázok, teda aj v náležitom odôvodnení namietaného rozhodnutia.

40. Ústavný súd tak v medziach svojej právomoci preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu z hľadísk, ktoré pripúšťa ústavný prieskum súdnych rozhodnutí na základe sťažnosti podľa čl. 127 ústavy, a dospel k záveru, že napadnuté uznesenie nie je ústavne udržateľné a sťažovateľom formulované námietky týkajúce sa nesprávnej výšky vyrubeného súdneho poplatku svojou relevanciou odôvodňujú zásah ústavného súdu do uvedeného súdneho rozhodnutia.

41. Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom napadnutého uznesenia krajského súdu, sťažnostnou argumentáciou, ako aj obsahom vyjadrenia krajského súdu k ústavnej sťažnosti a stanoviskom sťažovateľa k tomuto vyjadreniu konštatuje nesprávnosť a arbitrárnosť záveru krajského súdu k výške súdneho poplatku, keď podľa neho

ustanovenie § 6 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch nie je možné aplikovať na platenie súdneho poplatku za správnu žalobu. Nie je zrejmé, na základe čoho dospel krajský súd k presvedčeniu, že správnu žalobu podľa položky č. 10 Sadzobníka súdnych poplatkov zákona o súdnych poplatkoch *«nie je možné subsumovať pod pojem „úkon“ alebo „konanie“»* v zmysle § 6 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch. V predmetnom ustanovení sa uvádza: *„Ak sa úkony a konania vykonávajú na základe podania podaného elektronickými prostriedkami...“*. Správna žaloba ako podanie bola podaná elektronickými prostriedkami a na jej základe jej doručením súdu sa začalo konanie v zmysle § 31 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov. Ustanovenie § 6 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch je teda v danej veci plne aplikovateľné a súdny poplatok bol vyrubený vo výške odporujúcej úprave podľa zákona o súdnych poplatkoch. Krajský súd tak nesprávne právne posúdil vec, keď nesprávne interpretoval ustanovenie § 6 ods. 3, § 10 ods. 3 a § 10 ods. 2 písm. c) zákona o súdnych poplatkoch, čím odňal sťažovateľovi právo na prístup k súdu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

42. Ak súd alebo iný orgán koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods. 1 ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu alebo inú právnu ochranu. Právo na súdnu a inú právnu ochranu poskytuje ústava každému právu, ktoré je v právnom poriadku Slovenskej republiky upravené a ktorého sa zákonom ustanoveným postupom možno domáhať na súdnom alebo inom orgáne Slovenskej republiky. Obsah práva na súdnu a inú právnu ochranu nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov a iných orgánov. Každé konanie súdu alebo iného orgánu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu alebo inú právnu ochranu (I. ÚS 26/94).

43. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo na prístup k súdu. Slovenská republika, ako aj všetky jej orgány verejnej moci, má pozitívny záväzok aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „prakticky a efektívne“ dosiahnuteľné (II. ÚS 153/2018).

44. Právo na prístup k súdu je nevyhnutnou, imanentnou súčasťou práva na spravodlivý proces (III. ÚS 875/2016).

45. Pokiaľ ide o námietku krajského súdu v jeho vyjadrení k ústavnej sťažnosti o neaplikovateľnosti čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v prejednávanej veci, ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že sťažovateľ namieta porušenie svojich práv napadnutým uznesením vydaným v poplatkovom konaní podľa zákona o súdnych poplatkoch, teda namieta odňatie všeobecného práva na prístup k súdu, hoci rozhodnutie týkajúce sa súdneho poplatku bolo vydané v rámci prebiehajúceho správneho súdneho konania.

46. Vychádzajúc z uvedených skutočností, ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením krajského súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V.

Zrušenie napadnutého uznesenia a vrátenie veci na ďalšie konanie

47. Napadnutým uznesením krajského súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavný súd napadnuté uznesenie krajského súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

48. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

49. Podľa § 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je viazaný rozhodnutím ústavného súdu podľa § 133 ods. 3 písm. a) až d); toto rozhodnutie ústavného súdu je vykonateľné doručením.

50. Úlohou krajského súdu bude opätovne konať a rozhodnúť v danej veci, rešpektujúc právny názor ústavného súdu vyslovený v tomto rozhodnutí a majúc na zreteli, že spravodlivosť, ktorá je osobitne zvýraznená v čl. 6 ods. 1 dohovoru, je kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu povinnosť hľadať také riešenie ním prejednávanej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení.

VI.

Trovy konania

51. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

52. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

53. Ústavný súd podľa § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 390,50 € z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2018 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti) v hodnote po 153,50 € vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 9,21 €. Uvedené sumy sa zvyšujú o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 %, keďže právny zástupca sťažovateľa je platiteľom tejto dane. Náhradu za tretí úkon právnej služby – stanovisko k vyjadreniu krajského súdu doručené ústavnému súdu 4. marca 2020, ústavný súd sťažovateľovi nepriznal, pretože obsah doručeného stanoviska nepovažoval za taký, ktorý by prispel k bližšiemu objasneniu posudzovanej veci.

54. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

55. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. apríla 2020

Mojmír Mamojka
predseda senátu